

שבת קמ: (המשנה) עד קמא: (סוף הפרק)

ביאורי מושגים
גם לגבי טומאה וגם לגבי שבת חשוב לנו לדעת ממתי חפץ מוגדר ככלי. מהשלב שבו הוא כלי הוא מקבל טומאה והוא מותר בטלטול בשבת. הגמרא מקישה פעמים רבות מתחום הטומאה (העשיר בדיונים בנושאים אלו) על תחום השבת. בסוגיה שלנו דנים לגבי נקודת הזמן שבה העור הופך להיות נעל.

הערות:
1. חכמים חולקים על שתי הקביעות של ר' דוסא.
2. ר"ד מודה שבאבוס קרקע אסור לגרוף - מחשש שישווה גומות.

מבהמה לבהמה מאותו מין - מותר, כיוון שאינה קצה בכך.
מחמור לשור - מותר כיושהשור לא קץ בשאריות החמור.
משור לחמור - אסור כיוון שהחמור קץ בשאריות השור.

משנה

ר' דוסא: מותר לגרוף עפר מהאבוס של השור, ומותר לקחת מהתבואה שלו (אם יש לו יותר מדי וחושש שהשור ילכלך את התבואה).
חכמים: אסור.
ומותר לקחת אוכל מבהמה ולתת לבהמה אחרת.

היתר נוסף המתבסס על דין 'שינוי'
מותר לכתוש פלפלים בעזרת קת הסכין.
הכמות המותרת - ר' יהודה: רק אם כותש אחד אחד.
רבא: כיוון שמשנה מותר לכתוש כמות גדולה ביחד.

דעת רב נחמן: חפץ מותר שהזזתו גורמת להזזת חפץ אסור ('טלטול מן הצד') - אסור בטלטול.

דחיית הגמרא: מהמשנה משמע הפוך.
הגמרא מניחה שטלטול בעזרת גופו דומה לטלטול חפץ אסור אגב טלטול חפץ מותר ('טלטול מהצד').

משנה

קש שעל גבי המיטה
יועד לפני שבת לבהמה או לשכיבה - מותר לטלטלו, לא יועד - אסור לטלטלו בידו (כהרגלו) ומותר בגופו (בשינוי).
טיפול בבגדים שבמכבש (מכשיר הלוחץ ומיישר בגדים)
מכבש ביתי: מותר להוציא ממנו ואסור להכניס אליו.
מכבש מסחרי: אסור להכניס ואסור להוציא.

הורדת ליכלוך בשבת

- ליכלוך על הבגד - יגרד בצפורן או ישפשף את הבגד מהצד השני, אבל לא ישפשף אותו מהצד המלוכלך.
- טיט שעל הרגל - רב יהודה: מקנח בקרקע ולא בכותל (שלא יראה כמוסיף טיט לבניין).
רבא: מקנחו בכותל ולא בקרקע (שלא ישווה גומות בקרקע).
רב פפא: מותר לקנח בשניהם.
מר בריה דרבינא: אסור לקנחו בשניהם ('קנח בקורה').
- טיט שעל הנעל - אין להורידו אפילו מנעל חדשה (ור"א חולק).

לקט דינים

- השוחה במים: יגב את גופו לפני שיוצא מהמים - כדי שלא יבוא לידי טלטול המים בכרמלית.
- אין לשבת על קצה המבוי עם חפץ - מחשש שהחפץ יפול ויבוא להחזירו.
- אין לצדד גיגית בקרקע - שמא ישווה גומות.
- אין להדק מוכים על כוס - שמא יבוא לסחוט.

לקט דינים בענייני נעליים

- אסור לטבול נעל בשמן אבל מותר לטבול רגל בשמן ולהכניסה אחר כך לנעל (בתנאי שכמות השמן שנותרה מועילה רק לציחצוח ולא לעיבוד).
- אסור לצאת עם נעל גדולה - מחשש שתיפול ויבוא לטלטלה, ומותר לצאת בחלוק גדול - אין חשש שיפול. אסור לאישה לצאת בנעל מרופטת או חדשה (שעוד לא מדדה) - מחשש שתבייש ותוריד אותה.
- מנעל שגמרו להכינו אבל עדיין נמצא מהודק על מתקן ההכנה ('אימוס') - ישנן שתי בעיות בהזזתו:
 - האם מותר להזיז את הנעל (האם היא כבר נחשבת כלי) - ר"א: איננה מנעל, ואסור להזיזה. חכמים: היא כבר מנעל, ומותר להזיזה.
 - האם מותר לפתוח את המתקן ('האימוס') כדי להזיז לצורך מקומו - אביי: אסור, רבא: מותר.

הערה: כשהמנעל רפוי - מותר לפי כולם. ר"א מתיר כיוון שבשלב זה הוא כבר מנעל, אביי מתיר כיוון שאין צורך להזיז את המתקן.